

Мало шта је апсурдније последњих деценија од текстова о српском природном прираштају и тумачења резултата пописа. Кад чујемо колико становника Србија има мање данас него пре десет година, запитамо се, ко ће нешто да уради по том питању, ко ће преокренути ствари и спречити да у наредних педесет година нестанемо као народ. А онда се с језом сетимо ко би једини могао нешто да уради – власт. Односно, они који су на власти. А то значи Борис Тадић и његова клика, односно Милорад Додик кад је у питању Република Српска. Како очекивати да такви властодршци ураде нешто по питању скоро 400.000 становника мање у Србији без Косова и Метохије, кад нису у стању да обезбеде пристојан живот и запослење ни за ове који данас у Србији живе? Како очекивати да Тадићева неспособна власт учини нешто по питању тога што нас има бар 400.000 мање кад нас по њиховој логици вероватно има 800.000 више него што треба да нас буде?

По чему одредити да ли нека земља има превише или премало становника? Кроз историју су познати примери предела који једноставно нису били у стању да произведу довољно хране за своје становништво. У Србији то наравно није проблем, кад погледамо колико запарложене земље и напуштених насеља имамо, пре би се могло рећи да Србији недостаје становништва да искористи све своје ресурсе. Штавише, пад броја становника од преко десет посто имају општине са најплоднијом земљом у Србији – општине Бачке, Баната, Срема, Мачве, Поморавља... Међутим, оно што просечна особа данас у Србији и у остатку наводно цивилизованог дела човечанства жели, наравно, није пуко неумирање од глади уз бављење базичном пољопривредом, већ одређен квалитет живота. А држава Србија данас није у стању да пружи тај одређен квалитет живота свом становништву. Проблем није у физичким одликама територије на којој се данас простире Република Србија, већ у њеном привредном и индустријском развоју. Напретком науке, саобраћаја и трговине одавно су физичке карактеристике неке територије постале секундарне за развој неке државе.

Пад наталитета је такође нешто што прати развој неке државе, у већини развијеног дела света имамо низак природни прираштај. Међутим, док у последњих двадесет година

Северна Америка бележи раст становништва од око 24%, западна Европа око 9%, источна Европа бележи пад од око 11%. Сам овај податак могао би да нам буде довољан показатељ – проблем је очигледно у комунизму и такозваној транзицији.

Сам комунизам у Србији је одликовао привредни раст и развој, те индустријализација, међутим, тај развој је био изразито неравномеран. Пре свега, док се у западној Европи радило на тзв. урбанизацији села, односно развоју села и стварању повољних услова живота у селима као и у градовима, у Србији и остатку Југославије, село је увелико запостављано, а становништво се селило из села у градове, односно центре привреде и индустрије. Раст удела градског становништва је светски тренд у последњих педесет година, међутим, уместо да сеоска насеља добијају урбане одлике, у Србији је тај процес значао изумирање села и пражњење целих области.

Следећи корак је била транзиција. Села су већ добрано испражњена, и то не само у општинама као што су Црна Трава или Трговиште, већ и у деловима Србије који се сматрају богатим и развијеним, Војводини, Мачви, Поморављу, али становништво је расло, људи су живели у градовима, како-тако, добијали станове, удавали се и женили, добијали децу, неко двоје, неко једно, али деце је било. Крајем осамдесетих и деведесетих неефикасна планска економија, ратови и санкције почели су да узимају свој данак и у градовима. Фирме су пропадале, како мање које су запошљавале пар стотина радника, тако и велики системи који су запошљавали на хиљаде и десетине хиљада људи. Оно што није успело деведесетима, довршила је приватизација која је дошла после двехиљадите и петооктобарских промена.

Један од видова геноцида према Конвенцији о спречавању и кажњавању геноцида јесте „намерно подвргавање групе таквим животним условима који проузрокују њено потпуно или делимично уништење.“ Ако погледамо како је спроведена ДОСистичка приватизација и како је вођена економска политика после 2000. године, не можемо се одупрети утиску да су имале сва обележја геноцида. Оно привреде што је неким чудом преживело осамдесете и деведесете, уништено је после „демократских промена“. Друштвена имовина, државна имовина, или тачније ко зна чија имовина или је пуштена да пропадне или је приватизована у шпекулативној приватизацији која је опет водила пропадању већине приватизованих фирми. Нову елиту није занимало да мисли о државној имовини и државним фирмама. Односно, прогласили су себе надлежним да све што могу распродају што пре, али не и да прате како се те приватизације одвијају, да ли се поштују уговори и обавезе преузете приликом приватизације, или у каквом је стању државна имовина која не може да се прода и шта се с њом дешава.

Ма колико нам је то приликом „увођења“ демократије и капитализма патетично изгледало, испоставило се да су нови властодршци стварно све оно што је стварано деценијама пустили да једноставно пропадне и зарасте у коров, стотине хиљада људи је остало без радних места, стотине хиљада породица без прихода, а ништа ново нису изградили. Ма колико смо с радошћу дочекали пропаст усташоидног режима лицемерних следбеника Броза и Коминтерне, с тугом смо морали да приметимо да ови нови „нису у стању ни да окрече оно што је Броз направио“. Један систем је урушен, а нови није изграђен, власт су преузели будимпештански курсисти ЦИА, који су се показали не само недорасли да воде државу и брину о њој, већ и прилично незаинтересовани за такве подухвате.

После педесет плус десет година комунистичке окупације, Србија се пробудила без националне елите. На власт је дошла нова генерација, биолошки или идеолошки потомци једне или друге струје са Осме седнице, која је догме КПЈ заменила догмама слободног тржишта које су на западу, барем у пракси, напуштене још крајем тридесетих година прошлог века. Док је највећа светска сила којом су нови српски лидери били инспирисани била спремна да своје економске интересе штити и ратовима и стотинама хиљада војника, у Србији је завладала идеја да ће слободно тржиште само од себе све да среди. Лек за све је било приступање Европској унији, њеним фондовима и стране инвестиције. Према доминирајућој економској не-мисли српских влада, право решење је било само чекати да ЕУ све реши. Није им пало на памет да су се земље ЕУ потрудиле да својим привредницима обезбеде услове пословања, који подразумевају добру законску регулативу, одсуство системске корупције, разумна пореска оптерећења, функционално судство и сличне ситнице. Опстајати на власти и чекати улазак у ЕУ, то је било решење за све. То што је Србија по разноразним листама утицајних светских листова, ревизорских компанија и сл. по условима пословања ту негде између Гане и Еритреје, није их бринуло.

И, тако, док се српска „елита“ бавила процентима гласова и истраживањима јавног мњења, спиновањима и медијима, изборним законима и коалицијама, механизмима останка на власти, Србија је пропадала. У српским градовима пропадала је индустрија. Не само ЕИ, Застава, железаре, ливнице, Гоше, Генкси, МИНЕЛи, ПКБови, ПИКови, Југоалати, већ и локалне фирме које су се бавиле производњом хлеба, меса, млека... као да је народ у Србији одједном престао да једе хлеб и купује млеко. Тако смо добили армије незапослених, које су обухватале и половину радно способног становништва целих градова. А где нема посла и новца, где нема хлеба, ту се пуно теже склапају нови бракови, купују станове и зидају куће, рађају деца. Такве градове људи напуштају и селе се тамо где има посла – у реигоналне центре. А кад и регионални центри престану да нуде прилике, онда остају само два града – Београд и Нови Сад. Занимљиво је да постоје градови сличне величине као рецимо Нови Сад, нпр. Ниш, Крагујевац... али они немају ту привлачну моћ. То нам говори да тајна није само у величини, већ у – администрацији. Београд има републичку администрацију, Нови Сад покрајинску. То

значи радна места на државним јаслама, које Ниш или Крагујевац немају.

Међутим, ланац се ни ту не прекида. Процес глобализације и доминација холувудско-америчке културе довео је до промене перспективе националних елита. Школован Београђанин који је усвојио америчку културу сматра да више додирних тачака има са истим таквим становником Беча, Лондона или Њујорка, него са својим сународником у Сурдулици или Невесињу, наравно осим ако и тај сународник није усвојио америчко-глобалну културу. „Напредан“ Београђанин не чита „Књигу о Милутину“ или „Горски вијенац“, већ „Господаре прстенова“ и „Филозофију паланке“, који само учвршћују осећај одвојености од сељачког балканског порекла својих дедова од којих жели што пре да побегне. Културна и духовна отуђеност, повезана с немогућношћу да се у Србији оствари жељени стандард, значи и још један вид исељавања – из највећих центара у иностранство. Наравно, ове „карике“ ланца исељавања нису механички одвојене – у иностранство ће се одселити како млади магистар са Београдског универзитета тако и ситни трговац из Бора или дрвосеча из Мајданпека. Такође, ни у овој последњој карици не можемо као разлог одласка навести само отуђеност елите и њену одвојеност од свог народа, већ и економске и професионалне разлоге, који су опет последица уништене економије Србије.

Осим отуђености елите, један од јако битних фактора је и – партитократија. Странке владају свиме, странке су ставиле све ресурсе под своју контролу, између осталог и радна места. Од страначких војника је јако тешко доћи до било каквог радног места у државној управи, која је у Србији најбољи послодавац. Млади људи који не желе да се пробијају кроз мочваре поделе плена у победничким странкама да би живели као нормалан свет, пре бирају одлазак или бојкот. Слично је и у опозиционим странкама, покретима, невладиним организацијама... сва места су заузета. Недавно је у једном српском граду отворен један велики супермаркет. За радна места касирке тражила се „веза у странци“. Није проблем што се због посла мора бити члан странке, проблем је што ни то није довољно. Једноставно, како би рекли мислиоци из филма „Видимо се у читуљи“ – мала бара, пуно крокодила. Завршена школа, стечено звање, титуле, оцене... ништа од тога не гарантује егзистенцију. Наравно, деси се чак и у Србији да добри стручњаци добију посао, чак и преко конкурса, чешће преко неке везе, али најчешће ни докторско звање није јаче од неког партијског апаратчика. Па се онда чудимо зашто млади напуштају Србију, кад неко ко је годинама стицао знање и звање на крају зависи од милости или немилости некога коме је стриц министар или ко је вредно лепио плакате у своје време.

И тако иде тај ланац, од оног становника неке планинске забити који је '61. схватио да у свом селу ни за 100 година неће имати услове живота какве ће добити пресељењем у оближњи град, до становника круга двојке у Београду који је схватио да оно што му

Торонто нуди у Србији такође јако дуго неће дочекати. Одлив најквалитетнијих стручњака који су једноставно прерасли малу Србију је нешто што је прилично тешко спречити, али одумирање свих градова који немају администрацију – није требало да буде. Одговорност сваке владе Србије била је и јесте да омогући свом становништву услове за нормалан живот. Међутим, тотална неспособност и тотална незаинтересованост владајуће елите, осим оних директно умешаних у корупцију, довели су до тога да највећи део Србије дође у „такве животне услове који проузрокују њено потпуно или делимично уништење.“ Ако можемо да кажемо да српски властодршци нису имали ту намеру, њихово свесно пропуштање да делају граници се са умишљајем.

У својој књизи „Предај се или умри од глади“ Роберт Каплан објашњава како је тадашњи Совјетски Савез успео да истисне утицај САД у источној Африци, посебно Етиопији. Крајем седамдесетих и почетком осамдесетих Етиопија је имала неколико проблема – сушу, глад, рат са Сомалијом и побуне у провинцијама Тигра и Еритреја. Док су западне земље обезбеђивале преко 95% помоћи у храни, совјетски блок је обезбедио скоро милијарду долара оружја, полицијске инструкторе из Источне Немачке те војне инструкторе и војнике из Кубе и Јужног Јемена који су помагали у сузбијању побуне, сламању опозиције и одбијању напада из Сомалије. Тиме је Совјетски Савез чврсто везао за себе Менгистуов режим који је успоставио прву марксистичку државу у Африци. Како Каплан исправно примећује, Совјети су владајућој класи дали оно што их је занимало. Њих није занимало умирање сељака од глади, често оних из побуњених подручја, већ опстанак на власти. А опстанак на власти није им зависио од тога да ли ће нахранити гладне сељаке, већ да ли ће ставити под контролу средњу класу у градовима, сломити опозицију, победити побуњенике и одбранити се од Сомалије.

Исто тако је данашња власт у Србији одавно схватила да им опстанак на власти не зависи од сиромашних грађана Куршумлије и њихове добробити. Схватили су да им је битан новац, медији и Београд, и ништа друго их и не занима. Јер, данашњој власти у Србији није циљ богата и јака Србија, већ само њихова лична добробит. А она их не чека на месту председника општине Бабушница, већ на месту неког евробирократе у Бриселу. Српска елита данас или обавезно долази из Београда, или кад дође у Београд заборави одакле је дошла, а пред очима има само Брисел и Вашингтон као циљеве. Зато ова и свака слична власт равнодушно гледа како Србија умире и Срби нестају – за њих је то нека страна и далека земља. Зато ову власт не занима судбина Књажевца или Лесковца. За њих су Прокупље или Параћин симбол сељачке и примитивне прошлости од које желе да побегну што пре и што даље. Она елита која је била из Србије, која је волела Србију, нестала је у комунистичким чисткама, а можда и раније. Нова елита одгајана је у црвеном лицемерју које је хвалило Москву а децу слало на школовање у Енглеску и Швајцарску, тој елити је „ужа“ Србија, како би рекао Слободан Селенић, „смрдела на народ“. Предмет нацистичке спрдње са „гецованима“, скоројевићког презира према „сељацима и паланчанима“, камен је о врату свима онима који су се осећали као грађани света. Да није те „Србије“, која га кочи, припадник београдске

елите би данас био исто што и његов пандан из Берлина или Осла, мисли покондирена тиква израсла из комунистичког гнојива.

Припадник нове жуте елите не само да не мисли о добробити унутрашњости земље, он ту унутрашњост најчешће мрзи или презире. Слично је и са новосадским сисачима државних јасала – опустела села Новог Кнежевца или Нове Црње не занимају их ништа више него села Гациног Хана. Они ће и даље причати о богатој Војводини коју Београд кочи, јер за њих Војводина и јесте богата, они живе у Новом Саду и примају државну плату. Њих не занимају Опово или Житиште, њих занимају Берлин и Беч.

Неразвијеност Србије у односу на остатак Европе има више разлога. Иако кривити искључиво друге за своје проблеме најчешће звучи као неосновано пребацивање кривице, морамо да признамо да су турска окупација, аустроугарска агресија, енглеско гурање у рат са Хитлером, рат са Хитлером, совјетска окупација, комунистичка диктатура, разбијање Југославије, санкције и НАТО агресија ипак биле отежавајуће околности у односу на рецимо једну Шведску. Међутим, у примитивном уверењу да ако саосећаш са жртвом и ставиш се на њену страну, привлачиш на себе њену злу судбину, српска елита данас врло радо криви жртву, односно мрзи своју земљу и свој народ, иначе углавном жртве великих сила, зато што су такви какви су. Уместо да схвате да су узроци њихових проблема углавном исти они као и за остатак Срба и Србије, српска елита најчешће криви Србију зато што је сиромашна и „заостала“ и мрзи своју земљу и свој народ зато што их „спутавају“ и „коче“.

Данас се у Србији зна ко може да уздрма власт својим штрајком – бирократија, школство, здравство, полиција. Њихови штрајкови могу да успеју да искамче повишицу плата из државног буџета, незапослени, сиромашни и они који раде „код приватника“ су углавном, како би Меша рекао, „пуст број, расута снага“. Ако државни чиновници имају у просеку по два до три пута веће плате од народа који им те плате кроз плаћање пореза обезбеђује, шта друго можемо да кажемо него да у Србији бирократија цеди народ и државу? Странацка бирократија корупцијом и бесмисленим наметима гуши здраву привреду и њен развој. Стога је најпожељнији а често и најплаћенији посао у Србији данас у државној служби. Кад новац не може да се исцеди из пропале привреде, власт онда узима стране зајмове, опрећујући додатно ионако празан буџет како би својој гласачкој машини делила нереалне и незарађене плате. Битно је само преживети до следеће године, до краја мандата, преварити народ на још једним изборима. Дугорочно планирања и бриге за државу нема – то ће ионако све да се среди кад уђемо у ЕУ, само од себе. Бриге због гушења привреде такође нема – кад уђемо у ЕУ, стране инвестиције ће да направе бољу и старију привреду.

Још један разлог због ког Србија губи становништво је и одсуство усељавања. Нема народа у свету који није имао користи од усељеника који су својим доласком нешто доносили и доприносили новој средини. Из Србије се увек исељавало, али се у њу и усељавало, нажалост углавном из угрожених српских земаља, из Македоније, Косова и Метохије, Црне Горе, Босне, Херцеговине, Далмације, Крајине, Славоније... мада усељенике нису чинили само Срби, већ и Македонци, Албанци, муслимани, Хрвати, Словенци и Срби католици. Економски уништена Србија више није у стању да привуче ни емигранте из околних сиромашнијих области, јер је и сама међу најсиромашнијим европским земљама. Међутим, док су усељени Срби, Цинцари, Јевреји, Хрвати и други кроз прошла два века постајали лојални и корисни чланови српског друштва и српске нације, Србија више нема ни апсорпциону моћ, да привуче и уклопи друге народе. Шта рећи кад се Србије и српског народа одричу и они који су пореклом ништа друго осим Срба? Или како то рече академик Василије Крестић: „Такви какви смо, нејединствени, разбијени и међусобно завађени, ми никоме не можемо бити и нисмо узор на који се ваља угледати. Због тога и немамо привлачне снаге, али ни отпорности. Зато смо лакше асимиловани но што смо били у стању да друге асимилијемо. На тај начин смо лакше, брже и у већем броју постајали Хрвати, Албанци, Муслимани но што су они постајали Срби. Због тога и спадамо у групу народа, као што су, на пример, Јевреји и Јермени који су подложни масовном уништавању. Навикли да се боримо и гинемо за слободу, ми нисмо научили да ценимо живот онако како га цене други, културнији и цивилизованији народи. А кад сопствене животе не ценимо ни сами, зашто би наше животе ценили они који нам не желе добро, којима сметамо самом чињеницом што постојимо и што настањујемо оне географске просторе с којих нас због етничке и верске чистоте желе протерати?“

Још један фактор који може да утиче на добијање и губљење власти у Србији јесу велике силе, односно стране амбасаде, ММФ и Светска банка, стране агенције које финансирају „невладин сектор“ у Србији и различите „групе за притисак“. Зато ће свака влада пре потрчати да изврши налоге амбасадора неке западне земље или се побрине за циљеве неке утицајне „еНЦиОу“ него за судбину општине Мајданпек. Како српске власти имају подршку и ММФ-а и западних сила за овакву катастрофалну економску политику – поставља се питање шта је циљ западних сила? Из богате земље се народ не исељава, у богатој земљи се деца рађају, богата земља има становника и војника, и новца за оружје да се брани. Богата земља се не распада. Број становника у САД непрестано расте, а тај раст је потпомогнут и државним пројектима усељавања. Желе ли нам западне силе нестанак који потпомажу преко својих марионета?

На крају треба поменути и начин живота, који се под утицајем распада патријархалног морала и шире породице радикално мења у развијеном свету. Људи у градовима су све отуђенији, амбиције су им све нереалније, а клишеи из америчких серија или новокомпонованих народних песама постају обрасци понашања. Све је више становника Србије који не желе да се жене, удају, не желе да раде, не желе децу, већ желе да се

„проводе“. Ако се успе да се нађе неки државни посао од ког ће се плата трошити на путовања, изласке и провод, још боље. Ако не успе, живеће се на маминој и татиној грбачи све док им пензија траје, све је боље него преузети одговорност. Кукаће се због „немања услова за заснивање породице“, у чему има доста истине, али има и изговора за личну лењост и размаженост.

Раширене приче о томе како је узрок пада рађања то што „девојке неће на село“ или „хоће само новац“ су у највећој мери бесмислена претеривања. Колико је само мушкараца са села који арче своје „њиве и волове“ по кафанама, стриптиз баровима и јавним кућама уместо да стварају породицу. Колико је размажених маминих синова који о браку и мушко-женским односима имају средњовековне погледе, а уместо улагања у рецимо изградњу куће новац улажу у певаљке? Колико је алкохолизма, коцке, насилиничких склоности, неспособности за заједнички живот с другом особом, неспремности за компромис, договор?

Све у свему, Срби ће изумирати све док имају власт која својим чињењем или нечињењем доводи до животних услова који узрокују наше уништење, односно полагано изумирање, а можемо их сматрати одговорнима и за стварање таквих услова који спречавају рађање унутар народа, што је још један вид геноцида из Конвенције о спречавању и кажњавању геноцида.

Све док имамо власт која као сврху свог постојања не види унапређење услова живота свог народа и равномеран развој своје земље, већ паразитско искориштавање своје позиције за лично богаћење и удомљавање свог страначког кадра.

Све док имамо власт која мирно гледа пропадање привреде и изумирање целих делова земље, која активно учествује у пљачкашкој приватизацији и која корупцијом односно крађом гуши и оно мало здраве економије.

Све док имамо паразитску власт која својом земљом не сматра државу Србију већ има амбиције само да је што више искористи како би се позиционирали негде у иностранству, попут разних Свилановића и сличних, и лично окористили.

Све док имамо власт коју ништа осим Београда и Новог Сада не занима.

Све док имамо власт којој је једини интерес да остане још један мандат на власти и нахрани армије својих страначких војника, задужујући се и трошећи неумерено, уместо да на уму има развој земље на дужи рок.

И, зашто не рећи, све док не престану да покушавају да живе нереалне животе из филмова, порно и трач новина, новокомпонованих народних песама и холивудских филмова, и почну поново да живе своје.

Све док имамо опозицију која уместо да донесе промене чека да дође на место власти да би радила исто што и актуелна власт.

Или ћемо ускоро Сомалијце и Афганистанце из Бање Ковиљаче молити да остану у Србији и спасу нас од изумирања.

(Аутор је копредседник Савета [Српског културног клуба](#))